

به نام خدای بخشنانده مهربان

In the name of Allah, the Beneficent, the Merciful.

موضوع کارگاه :

تحلیل باروری قبل و بعد از اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت (مطالعه موردی شهرستان دره شهر)

محسن ابراهیم پور

دانشیار موسسه

خرداد ماه ۱۴۰۴

طرح موضوع:

روند جهانی تغییرات جمعیتی (نوزایی ها و امید ها در فضاهاى مستعدى مراحل پنجگانه انتقال در طول ۲۰۰ سال قاعده وار و پارادایمی شده است) در مقیاس جهانی استثنائاتی مانند ژاپن و نقاط خاص بوده است ولی از ۱۹۵۰ در مسیر توسعه ورود به مرحله دوم و سوم عمومیت جهانی داشته است آیا در کشور ما نیز تعمیم پذیر است؟

در پاسخ به این پرسش آغازین و در ساحت شناختی تحلیل محور های زیر گریزناپذیر است

سنجه های محتومیت باروری
اصول نظری و اگزایوم ها
تئوری نوسازی و بدیل
اصول گشتاور جمعیتی
تجارب منطقه ای جهانی
فنون ، بافتار ، مدل ها و الگوها

سیاست های جمعیتی

در ساحت تحقق پذیری نیز تبیین سیاست های جمعیتی کارکردی است؛ تدابیر تشویقی افزایش جمعیت در طول ده سال اخیر در اسناد بالادستی و خاصه سیاست های کلی نظام برجسته شده اند با این وجود تمایل به ازدواج و فرزندآوری روندی نزولی یافته. تعداد فرزندان مطلوب و مورد انتظار دختران دبیرستانی در سال ۱۳۹۰ به مراتب کمتر از مادران و در حدود یک فرزند شده بود. نیمی از ۱۶ هزار جوان ایرانی مورد بررسی خواهان یک فرزند هستند و بیش از نود و چهار درصد تا سطح جانشینی را مطلوب تلقی نموده اند.

گذار شناختی و مفهومی در تبیین باروری

روایت های غریزی، تشویقی، ابزاری و مادی در مدل های انتخاب عقلانی (مانند مدل عرضه و تقاضا، مدل متغیرهای بینابین، تامین، گسست و تلقی از فرزند) در دهه اخیر کفایت و اعتبار سازه ای تحویل یافته ای یافته اند. در حوزه های زیستی و عصبی هم میل به داشتن فرزند و هم باروری فراتر از تصمیم های فردی و تابع محرک های اجتماعی توالی نسلی است. فرانهادی هویت و بازمعنایی اندیشه های کلاسیک و آموزه های مالتوزینی و داروینی در چند سال اخیر نضج گرفته و رشد تحقیقات ژرفایی در قلمرو تبیین علی عوامل زیستی و عصب شناختی از جمله نازایی، سقط جنین، سطح سلامت جسمی و روانی مؤثر بر موالید را تقویت نموده است. تبیین عوامل رفتاری مضره کیفیت تغذیه، ورزش نیز واریسی شده اند. و ره آوردی مانند فرا تک عامل نگری داشته اند ؛ آیا

فزون خواهی محرک میل و نیل به موفقیت و پیشرفت است؟

واره‌یدگی تبیین ذات انگارانه باروری

دومین دستاورد جهت گیری نوین همانا نامسلم انگاری اصول مسلم و موضوعه در تعلیل میزان باروری تلقی شده است. در بیان رشد طبیعی جمعیت و میل به بچه‌آوری اصطلاحاتی نظیر حب ذات، صیانت نفس، بقای نسل و سایر مفاهیمی که با غرایز و منظومه‌های نهان، ته‌مانده‌ها، نومن‌ها، ذوات، جوهرها، ماهیات، حدوث و قدوم، ذرات بنیادی اشتراکات معنایی دارند در چشم‌اندازی شبه استعلایی در طول دهه‌های آغازین تحلیل جمعیت‌شناختی کاربست یافتند در دو دهه اخیر دچار بحران مفهومی شده‌اند

البته در پی تأخر زمانی نیم قرن اخیر بازتعریف گشتند و به گستره نظری محقق غنا می‌بخشند

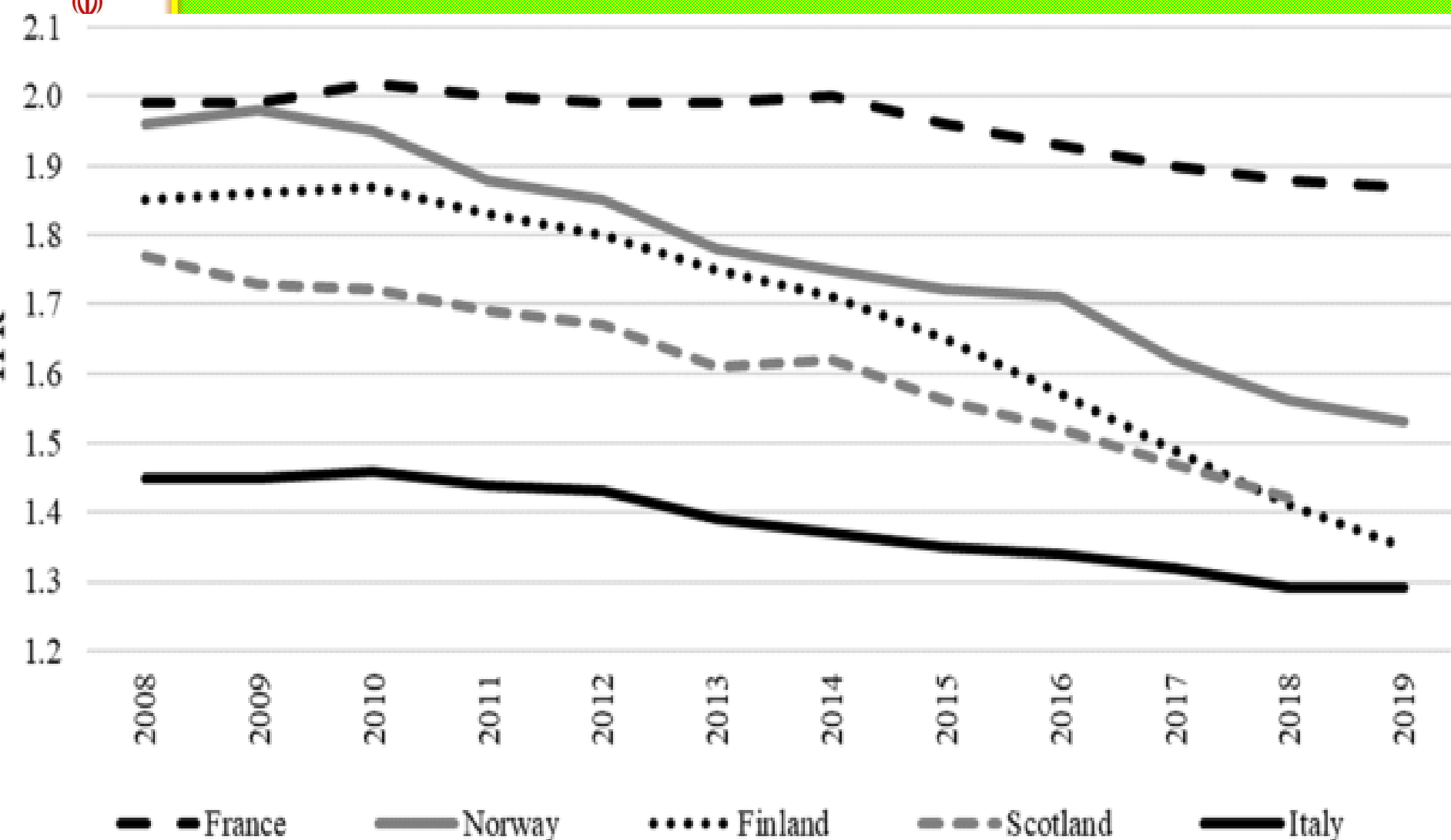

سوم : ادراک فرا روایتی و وجودی باروری

تحلیل اینکه چرا سطح باروری کل در کشور باستانی و متقدم صنعتی شدن ویژه ایتالیا به حدود یک فرزند در سال اخیر (۲۰۲۴) کاهش یافته و باکشوری مانند کره شمالی همانند شده است و اینکه چرا در همه کشورهای پیشرفته در آستانه سطح جانشینی شکننده شده است نیاز به پارادایم و حتی فلسفه شبه نئو کانتی است ادراک اگزستانسیال، تعلیق وجودی باروری به منظور شناخت ماهیت انگیزه‌ها، علت‌ها و محرک‌ها همسنگ اثبات "وجود" مهم است. ذوق، امید، مهر محرک باروری است (ابن خلدون)

فلسفه فقر فرزند آوری فقر فلسفه جدید را تداعی می‌کند

(1)

Source: Eurostat for the years 2008-2017; Statistics Norway, Statistics Finland, Insee (France), Istat (Italy), General Register Office for Scotland for the years 2018-2019.

چهارم : اهمیت زیست جهان کنونی و فرزندآوری

به نظریکی از علل رشد و بسط نظریاتی مانند سایه مبهم آینده، نا اطمینانی اقتصادی، از جا کندگی بنیان‌های اعتماد اجتماعی، سایه بحرانی گذشته، ابهام متزاید آینده، مسئولیت گریزی اجتماعی و ضعف ترتیبات نهادی ریشه در فلسفه زیست اجتماعی و سامان نوین وفاق جمعی دارد. البته نوسانات شدید رفتاری نیز در سایه برداشت فلسفی جدیدی قابل درک است؛ مطالعات تجربی که به طور همزمان چندین شاخص از شرایط اقتصادی مانند نرخ بیکاری، شاخص عدم اطمینان سیاست اقتصادی، هزینه عمومی و شاخص اعتماد مصرف کننده را شامل می‌شود، تعلیق گونه است.

پنجم: مومنتوم و شبه علی نگری مستقل از واقع در تبیین باروری (تله جمعیتی جدید)

اینکه پژوهش ها و شبکه های علی تمام واریانس کاهش
نرخ زاد و ولد در اروپا و ایالات متحده را در دوره رکود
۲۰۰۰ تا ۲۰۱۳ و فراز و فرود ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۶ و تا ۲۰۲۴

را توضیح نمی دهند مطالعه اخیر توسط مرکز پیمایش
جهانی باروری (۲۰۲۵) نشان می دهد که تأثیرات منفی
شرایط اقتصادی بر باروری در دوران رکود، بیش از قبل
مشهود بوده است. واضح است که چیزی وجود دارد که
توسط شاخص های سنتی اقتصادی و بازار کار مشخص
نمی شود و روندهای باروری معاصر اروپا را هدایت می کند.
عدم قطعیت اقتصادی طبق تعریف خود یک مفهوم آینده نگر است.

قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت که در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۴ کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید طی نامه شماره ۹۳۹۸۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۴ توسط رئیس جمهور ابلاغ شد.

نامه شماره ۶۹۳۸۵/۲۷۸ مورخ ۱۹/۸/۱۴۰۰

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب جلسه ۲۴/۷/۱۴۰۰ کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده مجلس شورای اسلامی مطابق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی که با عنوان طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده بود، پس از موافقت مجلس با اجرای آزمایشی آن به مدت هفت سال در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ۲۶/۱۲/۱۳۹۹ و تأیید شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می‌شود.

قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

ماده ۱- در راستای اجرای سیاست‌های کلی جمعیت و خانواده و بندهای (۴۵)، (۴۶) و (۷۰) سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و ماده (۴۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ موضوع اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور و سند جمعیت و تعالی خانواده و مواد (۷۲)، (۹۴)، (۱۰۲)، (۱۰۳)، (۱۰۴) و (۱۲۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، احکام مقرر در این قانون با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی لازم‌الاجراء است.

تحدید قانون

در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت که مشتمل بر هفتاد سه ماده و وهشتاد و یک تبصره است. امتیازات و تسهیلاتی جهت افزایش باروری به خانواده‌هایی داد می شود که نرخ باروری شهرستان محل زادگاه پدر یا فرزند بیشتر از ۲.۵ نباشد. برای این مبنا در شهرستان‌های دارای میزان باروری بالاتر موضوعیت ندارد.

ابهام نظری در پژوهش

مطالعات تجربی که به طور همزمان چندین شاخص از شرایط اقتصادی مانند نرخ بیکاری، شاخص عدم اطمینان سیاست اقتصادی، هزینه عمومی و شاخص اعتماد مصرف کننده را شامل می شود تمام کاهش نرخ زاد و ولد در اروپا و ایالات متحده را در دوره رکود ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۳ را توضیح نمی دهد. (گلدشتاین و همکاران ۲۰۱۳؛ کومولی ۲۰۱۷). مطالعه اخیر توسط مرکز پیمایش جهانی باروری (۲۰۲۴) نشان می دهد که تأثیرات منفی شرایط اقتصادی بر باروری در دوران رکود، بیش از قبل مشهود بوده است.

مرور منابع

واضح است که چیزی وجود دارد که توسط شاخص‌های سنتی اقتصادی و بازار کار مشخص نمی‌شود و روندهای باروری معاصر اروپا را هدایت می‌کند. عدم قطعیت اقتصادی طبق تعریف خود یک مفهوم آینده نگر است بنابراین چارچوبی را ضروری می‌سازد که ماهیت آینده آن را تصدیق کند (Beckert 2024; Beckert and Bronk [2018](#)). بازگشت اطمینان به تأمین آینده شغلی و درآمدی و رهایی از آنچه نا اطمینانی بنیادی تعبیر می‌شود اهمیت فلسفی حیاتی دارد (Alkema L, Raftery AE, Gerland P, Clark SJ, Pelletier F, Buettner T, Heilig GK 2024).

گستره مدل شناختی

تحقیقات متعدد در حوزه باروری در پرتو
فرا تحلیل شواهد و پیش‌بینی در مورد کاهش
سطح باروری از حدود هفت فرزند در دهه
۱۳۶۰ به کمتر از دو فرزند در نیمه دوم دهه
۱۳۷۰ و تا کنون به سامان یافتن چارچوب
نظری پویا و معتبری نزدیک شده است.

(مدل مولفه‌های بینابینی، مدل هویت متشخص، مدل کیفیت
خود مستقر، مدل محتوم)

یافته های پیشینی (ذخیره دانشی)

در مورد آینده پیش بینی معتبری مورد تردید است چه اینکه سرعت تغییرات اجتماعی در کشور ما بسیار بالاست. با این وجود بر مبنای تحلیل های معتبر روندی گذار از باروری در سطح جانشینی به تک فرزندپروری و گذار از خانواده هسته ای به تک والدی بدیل و هنجار جهانی می شوند. در مقاله تفاوت ها و ترجیحات نسلی در فرزندآوری که مبنایی تطبیقی است ؛ همبستگی معنی دار و قوی پیش بینی ها با آنچه در طول ۱۲ سال اخیر و در عمل رخ نموده است نشان دهنده اهمیت و وجه کاربردی و ملاحظات کارکردی دانش جمعیت شناسی نیز است. پیش بینی کاهش باروری به کمتر از سطح جانشینی آن هم در شهری مانند ساری و میل دخترانی که اغلب اکنون مادر شده اند به فرزند کمتر و همچنین روابط تبیین شده مبنایی جهت رشد چارچوب نظری و پردازش است .

محورهای چارچوب نظری پژوهش

در سال‌های اخیر و در پی وانهادن نظریات خانواده‌پایه و اقتصادبنیان، چند تغییر مهم در حوزه تبیین باروری قابل مقوله‌بندی و بیان هستند. علاوه بر پیامدهای ناامیدکننده جهانی‌سازی و افزایش انواع ناامنی‌های اقتصادی و کاهش سطوح حمایت اجتماعی که موجب گسترش سایه نگرانی از آینده و به تبع کاهش باروری شده‌اند، به محورهای زیر نیز پرداخته‌اند:

الف) گذار از سطح جانشینی به تک‌فرزندی

منابع مورد بررسی در زمینه "تک‌فرزندی" بینشی را در مورد روند تک‌فرزندی زنان در اواسط دهه ۱۹۹۰ ارائه می‌دهد. در برخی کشورها مانند چین و کره جنوبی بیش از ۴۰ درصد از کل خانواده‌ها دارای یک فرزند هستند. واضح است که این پدیده در سراسر جهان به سرعت در حال رشد است (Brinchmann, et al, 2022).

ب) گذار از حوزه ساختار به ساحت معنا

در سطح کلان و تحقیقات گذشته عمدتاً با اعمال روش‌های پیمایشی و اثباتی به تحلیل تأثیر خالص و نیمه‌تفکیکی، متغیرهای کمی و عواملی مانند شاخص توسعه انسانی، میزان تولید ناخالص داخلی، تعداد سال‌های تحصیلات زنان، امید زندگی و شهرنشینی بر میزان باروری کل پرداخته شده است و در سال‌های اخیر معیارهای ذهنی عدم قطعیت را در نظر می‌گیرند

(Crist, Mora & McCrary & Royer. 2011. Hellstrand, Nisén, & Myrskylä 2020)
Engelman 2017 . Alkema et. al., 2021 و ترجیحات و ویژگی‌های روان‌شناختی افراد مانند

اعتماد عمومی، ریسک‌پذیری، رفاه ذهنی و ترجیحات تنزیل زمانی مهم شده‌اند

ج) گذار از امنیت شغلی و درآمدی به سایه مبهم آینده

نگرانی شغلی، ترس از کاهش درآمد و تعدد احتمال خطرهای گسترش یافته و سایر ابعاد متناظر نااطمینانی اقتصادی و کمبودگی اعتماد اجتماعی، سهم عمده و مهمی دارند و اینکه مجهولات در مورد علل کاهش باروری تا سطح کنونی بی‌پاسخ مانده و دانش ما را در مورد الگوهای باروری پایین و بسیار پایین در اروپا با چالش‌های جدی مواجه می‌کند. Vignoli et al. (2020). فراتر از شاخص‌های اقتصادی ساختاری، مقررات بازار کار، رژیم‌های رفاهی، سیستم‌های آموزشی و بحث‌های برابری جنسیتی به‌طور گسترده به‌عنوان عوامل تبیین‌کننده کلیدی در روند باروری مورد استفاده قرار گرفته‌اند. اگر عدم قطعیت شغلی نیروی مهمی را نشان می‌دهد که بر تصمیمات باروری تأثیر می‌گذارد، چرا تأثیر آن در روند باروری بریتانیا در دهه‌های گذشته قابل مشاهده نیست؟ (Alkema et al., 2021) البته این کشور سال‌هاست که باروری کمتر از سطح جانشینی را تجربه می‌کند.

د) گذار از رفاه بیشتر به احساس و ادراک ناامنی اقتصادی

تأثیر نااطمینانی اقتصادی بر رفتار جمعیتی بیش از یک قرن است که یکی از محورهای علوم اجتماعی بوده است. با این حال "دنیای جدید سختی و ناامنی اقتصادی" از اواخر دهه ۱۹۸۰ ظاهر شد، به دلیل مجموعه‌ای از دگرگونی‌های جهانی که اغلب زیر چتر «جهانی‌سازی» قرار می‌گیرد. ازجمله کاهش اهمیت مرزهای ملی برای معاملات اقتصادی. تشدید روابط اجتماعی در سراسر جهان از طریق انقلاب اطلاعات و فناوری؛ رقابت مالیاتی شدیدتر بین کشورها همراه با مقررات زدایی، خصوصی سازی و آزادسازی صنایع و بازارهای داخلی؛ رشد مناسبات قراردادی و ازجاکنندگی‌ها اعتماد وجودی و اطمینان به تأمین آینده دلهره‌آور گشته است.

مولفه های چارچوب نظری پژوهش

نظریات تفاوت و ثروت بین نسلی، رژیمهای جمعیتی،
برابری جنسی، ارتقاء اجتماعی، هویت و جهانی شدن
پایدار جهت بررسی مطلوب استفاده شده است و در سطح
نظری چهار مولفه مستقل شامل الزام اخلاقی (از نظریه
جان سایمون) و تلقی از فرزند (از رژیمهای جمعیتی) و
اعتقاد به برابری جنسی (از نظریه برابری جنسیتی مک
دونالد) و میل به پیشرفت (از نظریه ارتقاء اجتماعی) با
مولفه تلقی از فرزندآوری بیان شد. گرایش دختران به
فرزند کمتر از سطح جانشینی، تلقی هزینه ایی از بچه
آوری، میل به ارتقاء پایگاهی، میل به رفاه فردی و برابری
جنسیتی بیشتر از مادران معنی دار گردید.

اگزیوم چرایی نظری سطح شکننده باروری جانشینی

اهمیت رو به رشد قرار گرفتن در معرض بازار کار پرریسک و در نتیجه سطح باروری بسیار نزولی شده است. بازارهای بی ثبات و رکود بزرگ اخیر (۲۰۰۸ تا ۲۰۱۳) این دیدگاه را تقویت کرده است که جهانی شدن غیرقابل پیش‌بینی است (Vignoli et al. 2024) و خارج از کنترل است (Brinckmann, et al, 2025). انتظار می‌رود این نوع عدم اطمینان بر تشکیل خانواده تأثیر بگذارد، و اکنون به عنوان محرک‌های به تأخیر انداختن زمان فرزندآوری و حذف برابری‌های درجه بالاتر در اروپای معاصر در نظر گرفته می‌شود. در ایران قرارداد کار که تا سال ۱۳۶۸ برای بیش از ۹۰ درصد کارکنان پایدار و بلندمدت بود در طول ۲۵ سال به کمتر از ۱۰ درصد تنزل یافت. به عبارتی در سال ۱۳۹۳ بیش از ۹۰ درصد قراردادهای بین کارگر و کارفرما حالتی ناپایدار، موقت و به نفع کارفرما یافتند.

مبانی روشی پژوهش

روش پژوهش: پیمایش

رویه: در زمانی (۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳)

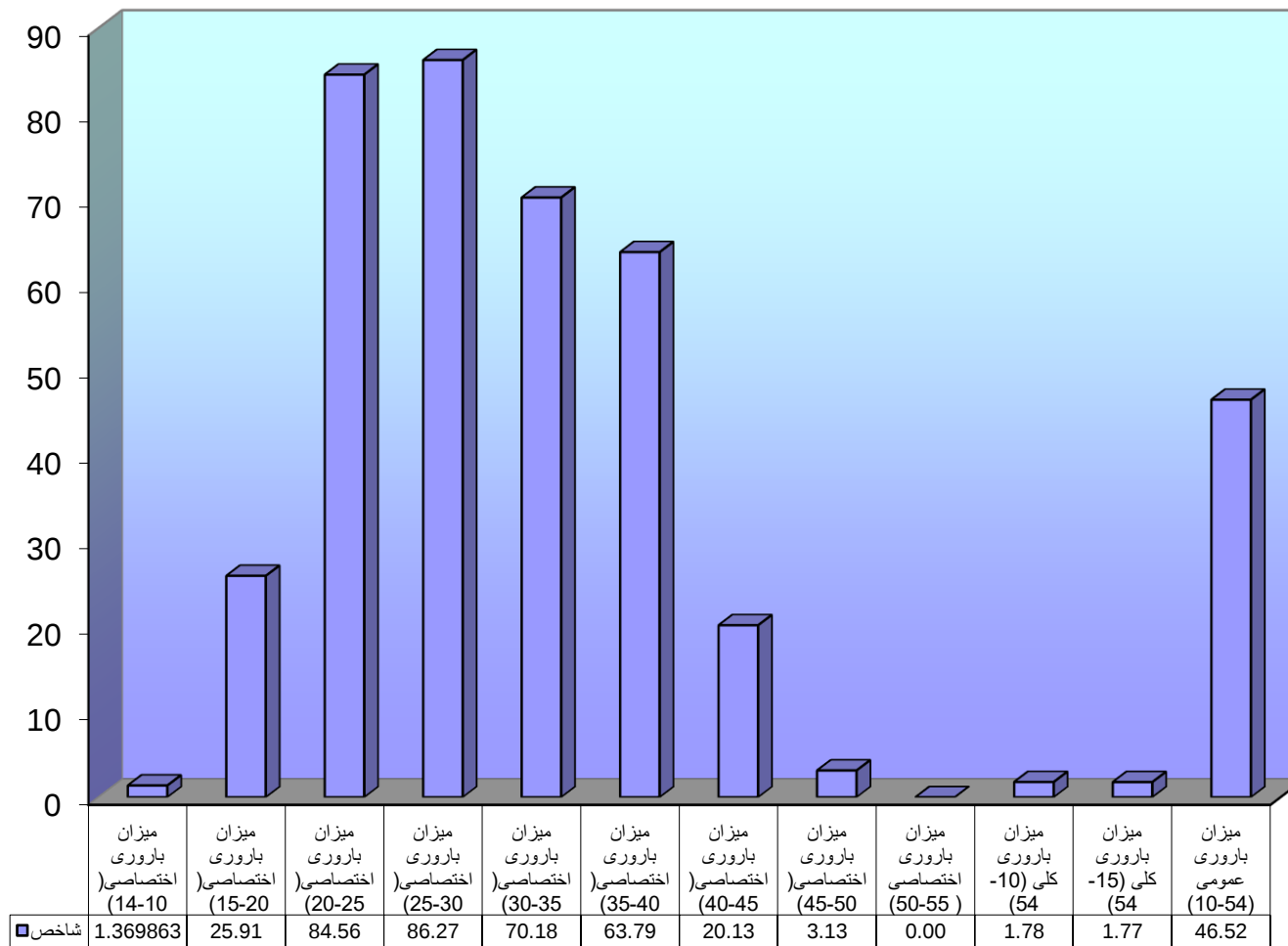
تکنیک: آنوا

جامعه آماری: اجتماعات کشاورزی

شهرستان دره شهر ()

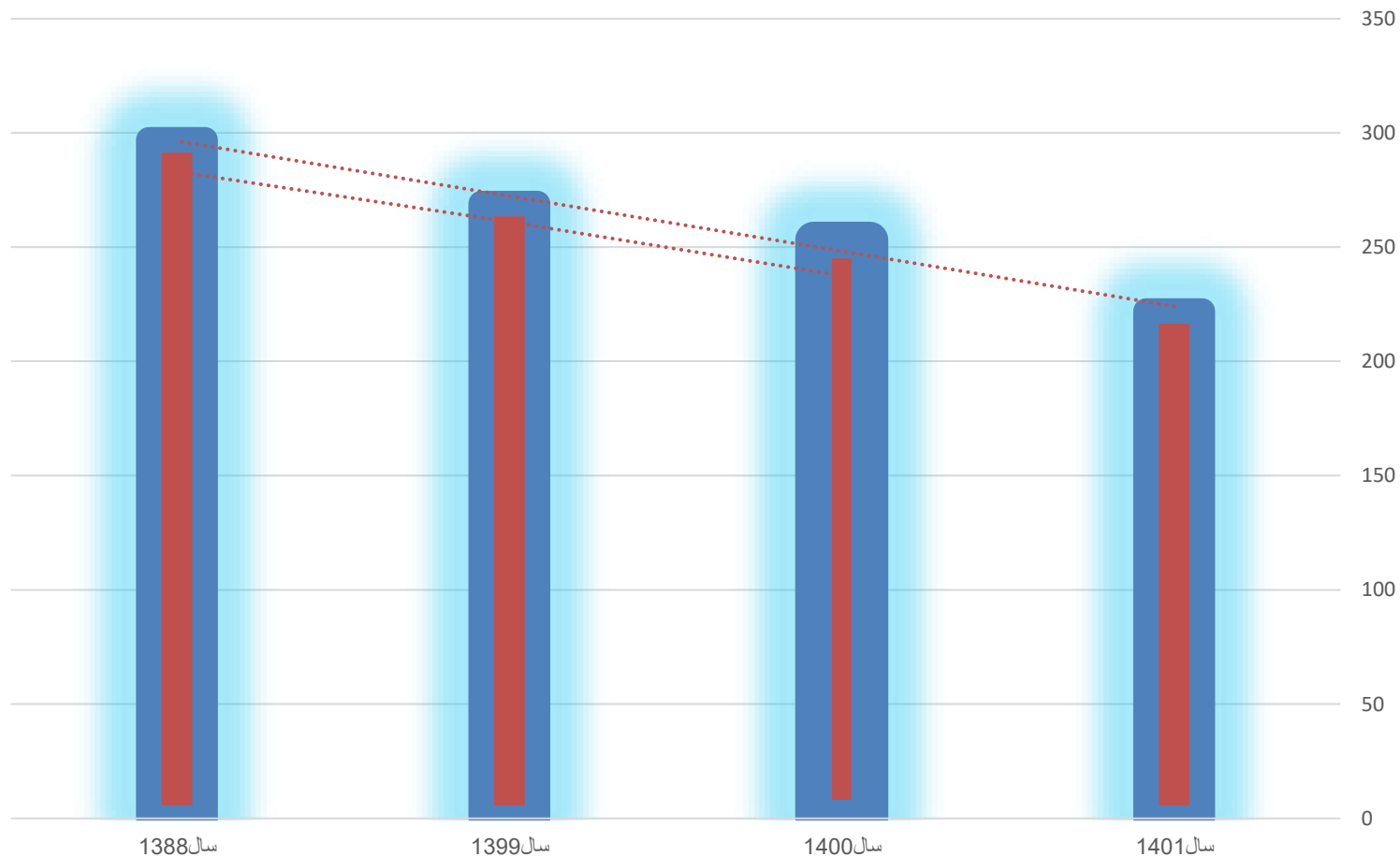

292	152	140	قمر	84	بهمن آباد(علیا)	45
86	45	41	قمر	22	بهمن آباد(سفلا)	46
5016	2511	2505		1336	جمع روستایی معیری	
749	369	380	اصلی	202	شیخ مکان	47
876	437	439	اصلی	230	کله جوب	48
1024	498	526	اصلی	265	چمژاب	49
391	218	173	اصلی	115	دلفان آباد	50
174	90	84	قمر	41	سرخه میری	51
225	109	116	اصلی	63	سرور آباد	52
152	69	83	قمر	36	جعفر آباد	53
31	17	14	قمر	6	الیاس آباد	54
459	221	238	قمر	116	جهاد آباد	55
928	462	466	قمر	243	شهید مدنی	56
274	133	141	قمر	68	شهید صدوقی	57
144	73	71	قمر	26	چم نمشت	58
5427	2696	2731		1411	جمع روستایی طالقانی	
22515	11091	11424		5834	جمع نهایی	

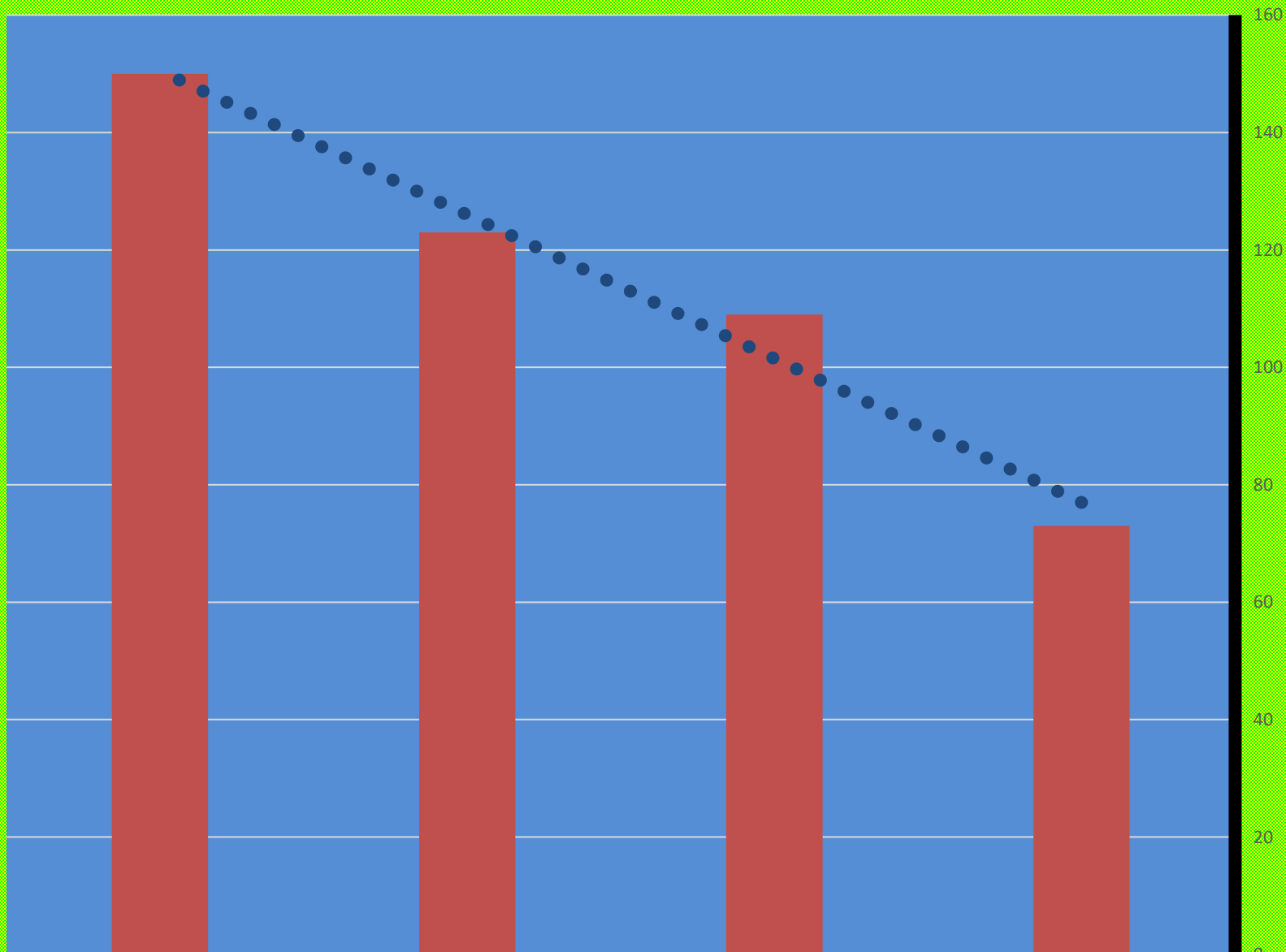

فراوانی مولید جوامع روستایی کشاورزو دامدار شهرستان دره شهر

شاخص رشد طبیعی جمعیت در مناطق روستایی و کشاورزی کشور در چهار سال اخیر

شاخص های باروری دوسال قبل و بعد از اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

شاخص های ارزیابی	سال 1398-99	سال 1399-400	سال 1401-402	سال 1402-3
میزان ناخالص موالید	14.68	14.81	12.2	12.01
میزان باروری کل 10 تا 54	1.78	1.8	1.44	1.33
TFR	1.76	1.8	1.43	1.34
میزان رشد طبیعی جمعیت	1.05	1.23	09	73/0.
میزان ناخالص تجدید نسل	8989/0	8698/0	6578/0	6186/0
تعداد موالید	297	269	222	213

آزمون و تحلیل واریانس

در جوامع روستایی و کشاورزی و در بیش از پنجاه روستای کشاورز پایه شهرستان دره شهر روند شاخص باروری کل در طول سال‌های ۱۴۰۰ و تا دو سال بعد از اجرای قانون به طرزی معنی نزولی شده است. در دو سال اخیر میزان باروری کل در روستاها و جوامع کشاورزی پایین‌تر از جامعه شهری شده است. سرعت‌کاهش مولید و سیر نزولی باروری در کشور بیشتر از متوسط‌های جهانی شده است بر پایه وضعیت متحول چند سال اخیر و همچنین در گستره یافته‌های شگفتی‌زای علوم عصب‌شناسی نوین، کشفیات تلسکوپ جیمز وب و رشد انفجاری جهان تبیین مولید و تمایل به فرزندآوری متأثر از کنش ارتباطی و پدیدارهای فرا فردی تقویت شده است. در پرتو این گستره از شناخت دیدگاه مالتوس و داروین در مورد تمایل بی حد به بچه‌آوری نقد عالمانه شده است.

ارزیابی و تحلیل تشخص و توالد

نه تنها تفاوت‌های آماری و معنی‌دار مؤلفه باروری به صورت در زمانی کمتر شده بلکه تفاوت‌های بین شهری و روستایی، بین سال‌های تحصیل زنان و مردان متأهل و در سن باروری، بین وضعیت و مرتبه شغلی، بین وضعیت درآمدی و پایگاه اقتصادی و جایگاه منزلتی خانواده‌ها نیز تنزل یافته است. کاهش معنی‌دار تفاوت جنسی بین عامل‌ها و معرف‌های جمعیت‌شناختی و پایگاهی روندی شتابان یافته است. به‌عنوان نمونه تفاوت بین زنان و مردان متأهل بر حسب وضع تحصیل و سطح سواد در سالهای ۱۳۷۵ و قبل‌تر به مراتب بیشتر از سال‌های اخیر بوده است. آزمون‌های رتبه‌ای و چند مرحله‌ای نمایانگر افزایش هم‌نوایی و هم‌سان‌همسری بر حسب تحصیلات، سن ازدواج، محل سکونت، وضع فعالیت، پایگاه خانوادگی در بین زوجین است.

ارزیابی و تحلیل روندی

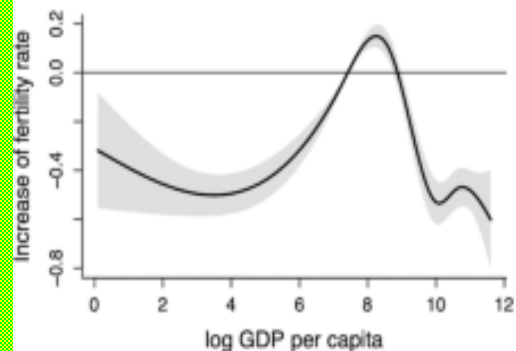
روندگذار گونه TFR از سال ۱۳۸۵ سیری نزولی یافته است. کاهش دامنه تغییرات و سطح تفاوت در سنجه های باروری در بین اجتماعات کشاورزی در مقایسه با سایر در سطح ۹۹ درصد معنی دار است. روند کاهشی باروری و تمایل به فرزند کمتر در شهرهای کمتر برخوردار، روستاهای فقیر و همچنین شهرستان های محروم شتاب بیشتری دارد و حتی در شهر کوچکی مانند دره شهر به سمت تک فرزندی است. در اجتماعات کشاورزی نیز چنین است و شاید شدید تر. البته تجربه کشورهایمانند دانمارک و هلند که در دو سال اخیر موفق به افزایشی (هرچند اندک) در رشد باروری شدند نشان می دهد که زنان تحصیل کرده و ساکن در پایتخت ها و شهرهای بزرگ آگاهی و همدلی بیشتری با سیاست های تشویقی افزایش جمعیت دارند

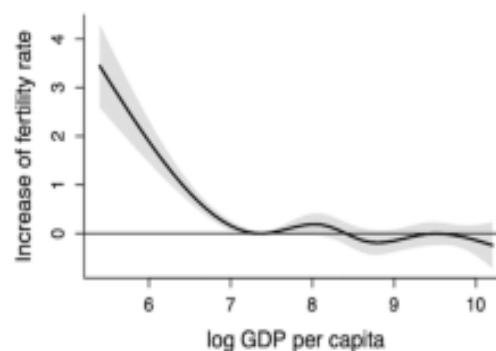
الگوی باروی کشور در بین شش منطقه جهانی و در مقایسه با متوسط ها، در طول سه دهه اخیر بر اساس ضرایب و همبستگی با درآمد سرانه، امید زندگی، تحصیلات زنان و HDI به اروپای غربی و امریکای شمالی مانند تر است. نمونه ها

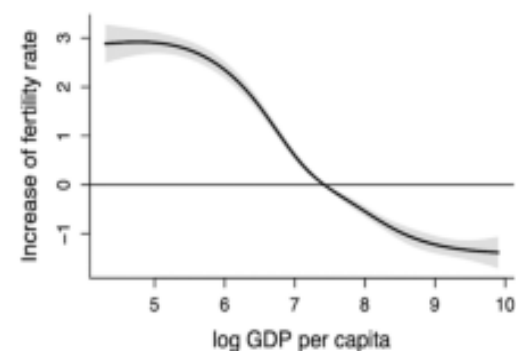
Western Europe and related countries

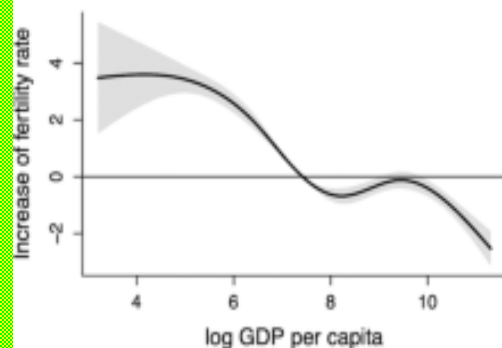
Eastern Europe

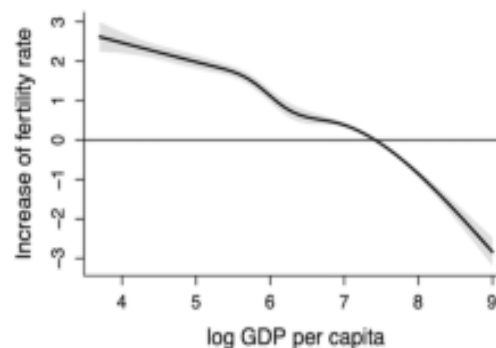
Latin America and the Caribbean

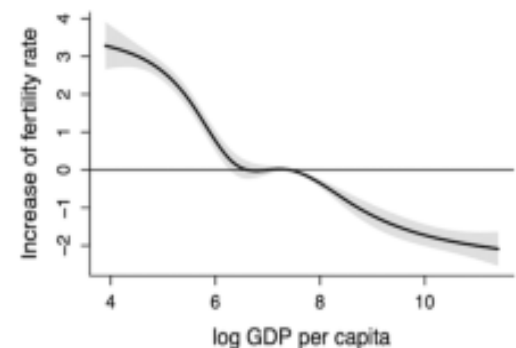
Arab States

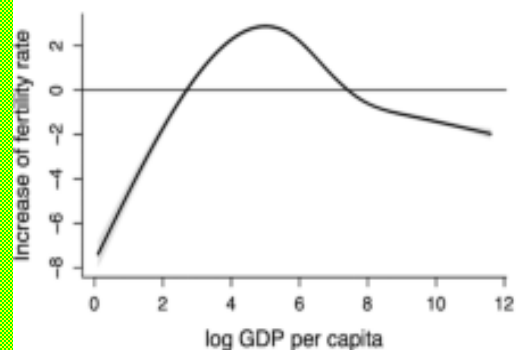
Sub-Saharan Africa

Asia

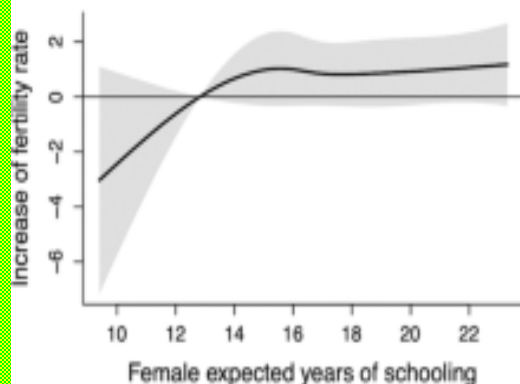

World

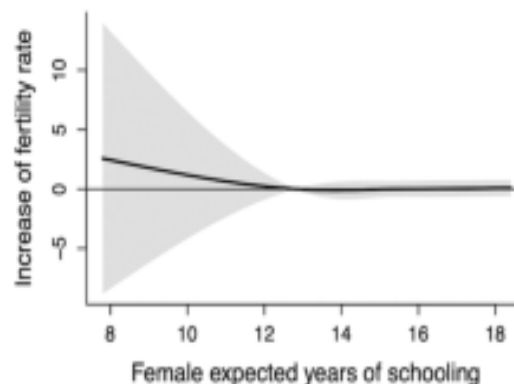

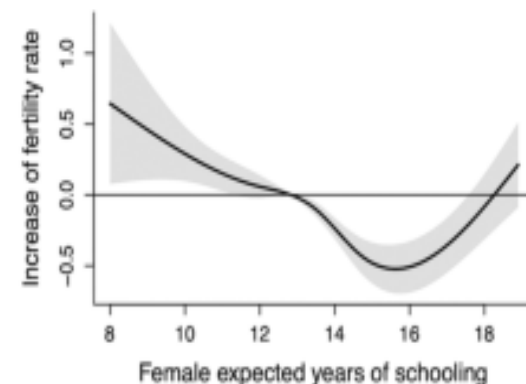
Western Europe and related countries

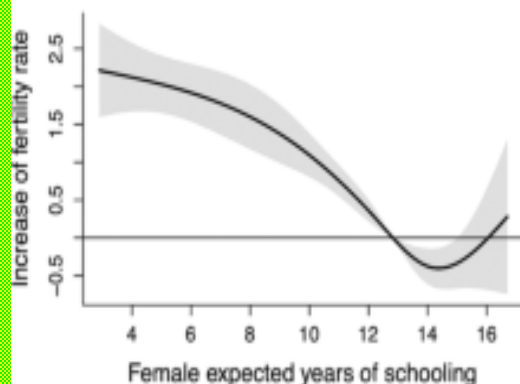
Eastern Europe

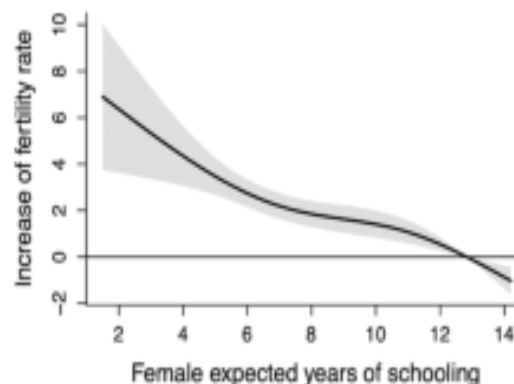
Latin America and the Caribbean

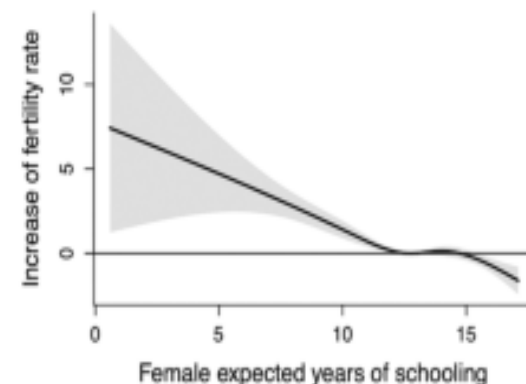
Arab States

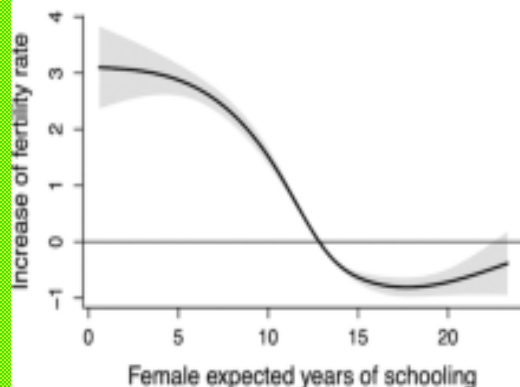
Sub-Saharan Africa

Asia

World

ارزیابی و تحلیل اثر قانون

مشوق‌های مالی و مواردی که در قانون مصوب سال ۱۴۰۰ تحت عنوان "حمایت از خانواده جوانی جمعیت" جهت افزایش باروری هنجاری شده‌اند، ممکن است در مناطق کمتر توسعه‌یافته و در بین کارمندان دولت و در کوتاه‌مدت قرین موفقیت‌هایی گردد (هرچند تعداد موالید در دو سال گذشته حدود پنج درصد کمتر از سال قبل‌تر و در سال گذشته ۷ درصد شده است) ولی در پرتو چشم‌انداز نظام تمایلی و یا جهت‌گیری رویه‌ای امکان بازگشت به باروری طبیعی محتمل است که میسر نیست. به نظر بافتارهای هنجاری و ساختارهای اجتماعی از جمله شیوه مسکن‌سازی، سبک زندگی، هنجارهای طبقه متوسط و ارزش‌گذاری‌های فرهنگی و همچنین تحلیل‌های خطی و غیرخطی امکان بیان فراروایت را می‌دهند.

نتایج پارادایمی

براساس رهیافت نظم تمایلی و چشم‌انداز متکی بر روند پژوهی باروری در پرتو نظریات تاویلی و معنایی و همچنین تحلیل خطی و غیرخطی داده‌ها، فزاینده‌گی معنی‌دار سطح هم‌نوایی، هم‌سان‌گزینی، هم‌راستایی و هم‌شکلی مناطق روستایی و شهرهای کمتر توسعه‌یافته با شهرهای تهران، رشت، کرج، سمنان، اصفهان، مشهد، تبریز و شیراز به‌ویژه در سال‌های آینده را تأیید می‌کند. استفاده از مدل‌های متعدد خطی و غیرخطی و تحلیل‌های پیشرفته آماری و ده‌ها خروجی ناپارامتری، چند بعدی، شبه‌علی در آنالیز فایل‌های متعدد داده کل کشور، زنان کشور، مردان کشور، شهرهای خیلی بزرگ، روستاها و تحلیل ترکیبی روندهای نسلی در گروه‌های سنی منتخب یافته‌های کاربردی و بهت‌آوری داشتند. اینکه در همه مدل‌ها وضعیت تحصیلات و اشتغال زنان هم از ضریب اهمیت و هم از سهم بیشتری در تبیین باروری برخوردار است، نمایانگر هم‌نوایی و هم‌ساز شدن فنون تحلیلی نیز هستند. شاخص‌ها و معرف‌های هنجار خانواده‌هسته‌ای، ارزش‌های رفتاری و زیست جهانی، سبک زندگی متوسط (همانند شیوه زندگی کارمندی و خاص‌تر هنجارهای معلمی) و گذار از فردگرایی و مطلق‌انگاری به پذیرش هویت حوزه عمومی از جمله اهمیت محیط زیست، برابری جنسیتی، حقوق انسانی و معناهای مشترک هم‌بستگی و هم‌تغییری بالایی با رفتار فرزندپروری دارند. همچنین ترجیح کیفیت و تمرکز والدین بر پرورش فرزند تقویت‌کننده این احتمال هستند که در این شهرها نیز سطح باروری در حدود یک خواهد شد.

نتیجه گیری فراروایتی

شاید مهمترین و تنها روایت معتبر از رفتار باروری در سال ۲۰۲۵ روایتی استعلایی و فراروایت‌هایی است که دلالت بر بحران وجودی نگرانی و نااطمینانی اقتصادی به‌ویژه در مقوله اشتغال و کسب درآمد پایدار زنان دارند تنزل هویت شکن امنیت شغلی، انتزاعی شدن مالکیت، رقومی شدن دارایی و ثروت، از جاکندگی زمان مکان، بازاندیشی نوبه نوشونده اندیشه و تغییر برگسونی معنای زندگی و زیستن زیست جهانی، از دست رفتن بسیاری از حوزه‌های آرامش و تسلط سیستم‌های نظارتی و مجازی و همچنین الزامات و احساس تعهد شغلی در پیمایش‌ها و تحقیقات اخیر برجسته شده‌اند. اما هرچند روند و رفتار بالفعل بچه‌آوری در کشور ما کمتر شبیه کشورهای همسایه، اعراب و در حال توسعه و بیشتر همانند اروپای غربی است ولی علل، انگیزه‌ها، شرایط و تجارب متفاوتی دارند.

نتیجه در اجتماعات کشاورزی پایه تنزل باروری و نیروی کار کشاورزی

بازگشت اطمینان به تأمین آینده شغلی و درآمدی و
رهایی از آنچه نا اطمینانی بنیادی تعبیر می شود اهمیت
فلسفی حیاتی دارد. نکته کاربردی و مهم اینکه کاهش
نیروی کار کشاورزی در همه روستاهای کشاورزی پایه
بیشتر از پیش بینی ها خواهد شد. و با ارتقاء سطح
اطمینان به آینده و احساس تأمین اجتماعی انتظار
افزایش باروری در جوامع کشاورزی محتمل است.

متاورسی شدن امور

در کشور ما وجهه نظر باروری مثبت‌تر از رفتار ارادی باروری شده است. تعداد فرزندان مطلوب بیشتر از فرزندان است. به عبارت دیگر خود بیانی بیشتر از خود محقق وجهه نظر مثبت به باروری دارد دیدگاه سایه‌ای از گذشته مؤثر بر فرآیند تصمیم‌گیری آینده حکایت از احساس نا امنی هستی بنیان فزاینده‌ای دارد که به بسیاری از حوزه‌های زندگی از جمله خانواده، سبک زندگی و فرزند کمتر گسترش و ژرفش می‌یابد. محققان دنیای مجازی معتقدند تا ۵۰ سال آینده نوزادانی که در ماوراء جهان وجود دارند از آنهایی که در دنیای واقعی هستند متمایز نیستند نیاز به باروری رفتاری چه برای مقاصد تولید مثل و چه برای اهداف دیگر از بین می‌رود

افزایش باروری در پی درمان ناباروری

نکته مهم در پژوهش‌های اخیر در مورد پانزده درصد از زوج‌های نابارور و اثر آن بر باروری کل این است که عوامل مساعدکننده مانند بالا رفتن کیفیت زندگی، کاهش استرس روزانه، ورزش، صرف غذای ارگانیک، رشد علوم عصبی نوین، خوش بینی و مدیریت تنش‌های روانی برجسته شده اند (McCrary J, Royer H. 2024). در ایران تمایل به فرزندآوری بیش از رفتار محقق بچه‌آوری شده است. تمایل زنان به فرزند بیشتر کمتر از مردان است و در اقشار فقیر بیشتر کمتر از سطح جانشینی است. تمایل به داشتن چهار فرزند و بیشتر در بین افراد متأهل کمتر از دو درصد برآورد و پیش‌بینی گردید. در شرایط متحول کنونی تحصیلات زنان به افزایش آگاهی واقع‌نمایانه و ادراک عالمانه نسبت به پویایی باروری همبسته‌تر شده است. بازگشت از تصمیم‌های نرماتیو (هنجاری) به یافته‌های علمی به‌ویژه در حوزه سیاست‌های قانون‌گذاری قرین کارآمدی و اثربخشی است.

تهدید پیرامونی و تعادل سرزمینی

پایایی و اعتبار شناختی تقویت کننده اعتماد تخصصی و اطمینان اجتماعی است. یک دهه پیش به تبیین کاهش باروری به پایین تر از سطح شکننده جانشینی پرداخته شد و نگرش دخترانی که اکنون مادر شده اند به تعدد و جنسیت فرزندان مطلوب، تلقی از فرزند، اهمیت بچه آوری، محرک ها، مشوق ها، موانع و راه کارها نیز تحلیل و تشریح شد. در کشور ما که سطح و روند باروری همانند کشورهای اروپای غربی شده است؛ بیش از دوبرابر بودن میزان باروری کل در کشورهای همسایه به ویژه افغانستان، عراق، پاکستان و آهنگ فزاینده روند نزولی بچه آوری دیگر چالش مهم است و سومین مسئله همانا توزیع نامتوازن و قطبی شدن جمعیت و شکنندگی در مناطق پیرامونی و مرزهاست

پیشنهادهای

معیار اعتبار پژوهش علمی در محتوای کارکردی و در توان پاسخگویی به پرسش نیز نهفته است، مهمترین حاصل یافته از تحلیل‌های چندگانه صحت این گزاره می‌باشد "تداوام باروری در سطح کمتر از جانشینی پایدار است".

در مناطق کشاورزی و روستایی شهرستان دره شهر شاخص باروری نزولی تر از نقاط شهری است.

اگر جمعیت شناسان و جامعه شناسان در تحقق سیاست‌ها مشارکت موثر یابند بازگشت به سطح جانشینی در ۱۴۱۰ محتمل است.

در پرتو راهبردی عقلانی هم بازنگری اساسی در قانون و هم تدوین گزینه‌های فعالیت و اشتغال در کشاورزی ضروری است.

با سپاس از توجه شما